

Д. В. Приймаченко

МИТО

МИТО (давньонім. *Muta* – податок, збір) – загальнодержавний непрямий податок, різновид митних платежів, який нараховують та сплачують за товари та інші предмети, які переміщують через митний кордон. Поняття «мито» поширилося серед західних і східних слов'ян наприкінці 8 – на поч. 9 ст. Ним позначали грошовий або натуральний збір за перевезення товарів та прогін худоби через державні кордони чи внутрішні митні застави (див. [Митниця](#)). Нині відносини, пов'язані з установами та справами М., врегульованим митним законодавством: Митним і Податковим кодексами та законами України, підзаконними нормативними актами, а також міжнародними договорами, ратифікованими ВР України. Власне М. відрізняють від державного М. – грошової суми, яку сплачують фізичні та юридичні особи за вчинення в їхніх інтересах дій та видачу документів, що мають юридичне значення, уповноваженими на те органами.

М. – один із найважливіших інструментів митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, яке забезпечує реалізацію митної політики держави. Залежно від її характеру (протекціоністська або фритредерстська), митні ставки встановлюють з метою захисту власних економічних інтересів й економічної безпеки, створення сприятливих умов для розвитку національного виробника, формування справедливого конкурентного середовища на внутрішньому ринку держави та раціональної структури експорту й імпорту, допомоги структурній перебудові національної економіки, забезпечення оптимального платіжного балансу і наповнення дохідної частини державного бюджету, сприяння інтеграції економіки до світового економічного простору.

М. завжди залишається тарифним бар'єром на шляху товаропотоку з однієї країни до іншої, навіть якщо розмір ставки незнаний., а торгові перешкоди заважають переміщенню товарів. Якщо митні ставки високі, при транзиті вони змінюють напрям товаропотоку, при експорті – знижують обсяги вивозу товарів. Запровадження імпортного М. спонукає інші країни до створення відповідних перешкод на шляху ввезення товарів з країни-ініціатора встановлення митного тарифу. Застосовуючи М., завжди реалізують фіскальну функцію, оскільки воно в будь-якій ситуації є податком, що наповнює державний бюджет і покривається за рахунок кінцевого споживача. Фіскальний ефект прямо залежить від

митної ставки: якщо вона незначна – ефект від цього податку невеликий, якщо розмір ставки збільшується – посилюється податковий тягар. М. також забезпечує ефект захисту, оскільки знижує, насамперед, цінову конкурентоспроможність товару, відносно якого застосовується.

Зі збільшенням ставки М. зростає його протекціоністська спрямованість як інструменту зовнішньо-торгової політики. За своєю суттю воно виконує захисну функцію навіть тоді, коли вітчизняна продукція не вступає в пряму конкуренцію з іноземними товарами. Напр., коли керівництво країни хоче знизити валютні витрати громадян у зв'язку з проблемами платіжного балансу, воно підвищує ціни на деякі іноземні товари (для тимчасового скорочення споживання), хоча аналогічні імпортозамінні вітчизняні товари відсутні.

В Україні застосовують декілька видів М.:

- ввізне (на товари, які ввозять на території України),
- вивізне (на укр. товари, що вивозять з України),
- сезонне (на окремі товари строком не менше 60-ти та не більше 120-ти послідов. календар. днів з дати встановлення).

Виокремлюють також особливі види М.: спеціальне М., антидемпінгове М., компенсаційне М. і додатковий імпорتنний збір (використовують для захисту економічних інтересів України й українських товаровиробників незалежно від інших видів М.). Його обраховують у відсотках до митної вартості товарів (адвалорна ставка), у грошовому розмірі на кількість товарів у встановлених законом одиницях виміру (специфічна ставка), одночасно у відсотках до митної вартості товарів та грошовому розмірі на кількість товарів (комбінована ставка).

Об'єкти митного оподаткування:

- товари, митна вартість яких перевищує еквівалент 150 євро, що ввозять на митну територію України або вивозять за її межі підприємства;
- товари, які ввозять (пересилають) на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню митними платежами відповідно до розділу 12 Митного кодексу України, а також розділів 5 і 6 Податкового кодексу України;
- товари та транспортні засоби комерційного призначення, що зберігаються на складах органів доходів і зборів, за якими власник або уповноважена ним особа не звернулися до закінчення встановлених строків зберігання та які реалізують відповідно до ст. 243 Митного кодексу України.

Механізм застосування М. складається з декількох елементів (товарна класифікація об'єкта оподаткування, методи оцінювання вартості оподатковуваних товарів, методи визначення країни походження товарів, процедура застосування митних ставок), тому ефективне досягнення протекціоністських, регулятивних чи фіскальних цілей вимагає не простої

зміни розмірів митних ставок, а раціонального використання всіх елементів цього механізму.

Рекомендована література

1. Гребельник О. П. Митна справа: Підруч. К., 2010;
2. Історія митної діяльності: Навч. посіб. Дн., 2013;
3. Науково-практичний коментар Митного кодексу України. К., 2017.

Бібліографічний опис:

Мито / Д. В. Приймаченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-64705>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).